

MARGARETA EN HET HEILIG HART

III. Een bewogen noviciaatsperiode

We hebben de bijna 24-jarige Margareta zien intreden in het Visitatieklooster van Paray-le-Monial. Dat was in 1671. We weten al, dat ze – ook vóór die stap – om zich heen zeker wel eens symbolische uitbeeldingen gezien heeft van het mensenhart; alleen nog niet in de typische vorm die óns bekend is en waarvan zij zelf de voorvechtster zou worden: *Jesus zelf* die zijn hart op zijn borst draagt. Hoe die laatste ontwikkeling in zijn werk is gegaan, reserveren we voor de komende, laatste aflevering. De jonge Margareta zou zich zeker hebben kunnen vinden in het “beeldmerk” dat de Nederlandse Oblaten in 2006 kozen voor de presentatie van hun webpagina en voor dit tijdschrift, al zou ze de vormgeving waarschijnlijk erg “nieuwmodisch” hebben gevonden. Enkele jaren later zou ze er, zoals we zullen horen, zelf mee aan het “knutselen” zijn. In elk geval drukt dit vignet (zie afbeelding) kernachtig uit wat iedereen die Franciscus goed leert kennen, beamen zal: hij is dé heilige van het hart! Dit blijkt keer op keer uit zijn teksten, zoals bijvoorbeeld in deze passage uit de *Philothea* (boek III, hst. 23), waar Margareta in het noviciaat vast vaak over heeft horen spreken en die ze zelf gelezen en overwogen zal hebben:

Het hart is de oorsprong van je daden en je daden zullen zijn zoals je hart is. De goddelijke Bruidegom uit het Hooglied nodigt je ziel uit met deze woorden: “Leg Mij als een zegel op je hart, als een zegel op je arm” (8, 6). En inderdaad, wie Jezus in zijn hart draagt, draagt Hem ook weldra uit in al zijn uiterlijke doen en laten. Daarom heb ik ook meteen bij het begin van deze inleiding dit woord in je hart willen kerven: “Leve Jezus!” ... We moeten dus inderdaad met het hart beginnen.

Misschien heeft ze ook met een zekere huiver horen vertellen over de heilige Jeanne de Chantal, de medestichteress van de Orde, die in haar jonge jaren de initialen van genoemde spreuk “Leve Jezus” met een gloeiende stift letterlijk in haar borst had gekerfd (gelukkig is dit geen voorschrift in de regel van de zusters geworden; het paste

beter bij de onstuimige Jeanne dan bij de toch wat bezadigder Franciscus...).

M. Molenaar MSC wijdt aan de rol die Franciscus speelde de volgende passage van zijn boek *Claude en Marguerite; hun gemeenschappelijke taak in de Kerk* (blz. 39 en verder): “Het Visitatie-klooster (...) werd voor de ontwikkeling van haar (Margareta’s, ws) op Christus’ Hart gericht zielenleven een bijzonder gunstige omgeving.

Al in juni 1611 bij gelegenheid van de allereerste professie in de Visitatie schreef (...) François de Sales aan zijn geliefde geestelijke dochter en eerste algemeen-overste (...) Jeanne de Chantal:

Onze kleine congregatie is een werk van het Hart van Jezus en van Maria: de stervende Verlosser heeft ons verwekt door de opening van zijn heilig Hart.

In een later schrijven verklaarde hij zijn inzicht nader:

De zusters der Visitatie beoefenen de twee meest geliefde deugden van Jezus’ Hart: de zachtmoedigheid en de nederigheid, die de grondslag zijn van haar Orde en haar het voorrecht en de onvergelykbare genade schenken, de naam te dragen van dochters van het Heilig Hart.”

Waarna de auteur uitlegt, hoe blij Margareta met uitspraken als deze zal zijn geweest. Om te besluiten met: “Op raad van François aan Mère Jeanne de Chantal, heeft zij zeer zeker gevraagd, dat ook bij haar de mystieke ruil zich zou mogen voltrekken, Jezus’ Hart in de plaats van haar hart: niet vermoedende, dat ook zij met dit symbolisch gebaar van aller innigste liefde eens zou worden bevoorrecht.”

Eens, ja. Maar we vinden uit die eerste kloosterperiode zeker al *voorboden* van de ontwikkeling die Margareta zou doormaken in de richting van de speciale roeping die ze later zelf meent te hebben ontvangen. We zouden kunnen denken aan de volgende verzekering van haar goddelijke “Stem”:

“... (D)e leiding van je binnenste behoud Ik Mij zelf voor, vooral van je hart, want daarin heb Ik het rijk van mijn zuivere liefde gevestigd, en Ik sta het daarom aan anderen nooit af.”

Deze bijna dwingend overkomende woorden heeft Margareta opgetekend midden in een opwindende strijd met haar gelukkig goedwillende en wijze novicemeesteres, die natuurlijk niet anders kon dan de hand houden aan de trouwe naleving van de gebruikelijke regels, óók door een novice die meende andere geluiden te horen. Haar “Stem” stond haar tenslotte wél volkomen gehoorzaamheid aan haar begeleidster toe, maar behield zich tegelijk – op niet mis te verstane en tegelijk bijna niet uit te houden

manier – “de leiding over haar hart” voor. Hoe ver dit zou gaan, zal later blijken.

***Nederig en naar
twee kanten
gehoorzaam....***

De jonge Visitandin Margareta, nu Margareta Maria, naar een authentiek portret (uit: het in de tekst aangehaalde werk van M. Molenaar M.S.C., Hilversum 1961).

Margareta werd dus naar twee kanten getrokken en maakte daardoor op haar oversten en haar medezusters een zeer onevenwichtige indruk. Zó erg, dat haar zelfs in eerste instantie het afleggen van de geloften werd geweigerd. Gelukkig had men elders in de jonge Congregatie wat meer begrip voor de uitzonderlijke weg van Margareta, zodat de professie, zij het enkele maanden uitgesteld, toch door kon gaan.

Pater Willem Spann osfs

***Als je wilt weten of iemand werkelijk wijs, geleerd,
edelmoedig of nobel is, dan moet je er eerst op letten of zijn
goede eigenschappen hun grond vinden in eenvoud,
nederigheid en onderworpenheid.***

François de Sales